

תוכנית מופז להסדר מדיני

-רעיון מסדר-

ח"כ רא"ל (מיל') שאול מופז

חשון תש"ע

נובמבר 2009

תוכנית מופז להסדר מדיני

רקע

ב- 16 השנים האחרונות ניסינו ובחנו דרכים וגישות שונות לקידום הסדר מדיני עם הפלסטינים. מאז הסכם אוסלו ועד היום, אנו מנסים גישות שונות שאינן מצליחות לקדם הסדר.

באין פתרון נוקטת ישראל בפעולות חד צדדיות כדי לעצב מציאות ביטחונית נוחה יותר. הפעולות הללו משפרות את מצבה האסטרטגי של ישראל אולם הן אינן תחליף למהלך מדיני כולל שיביא לסיום הסכסוך.

השקט, כביכול, שקיים מאז מבצע "עופרת יצוקה" הנו זמני בלבד. מי שנאחו בשקט הזה ומשתמש בו כתירוץ כדי לא להתחיל במהלך מדיני כולל ואמיץ טועה ומטעה.

הערכת המצב הלאומית מצביעה על כך שהזמן אינו פועל לטובתנו ומספר שעונים "מתקתקים במהירות":

- ◀ **איראן בדרך ליכולות גרעין.**
- ◀ **הגורמים הרדיקאליים והסוררים מתחזקים:**
- החיזבאללה ממשיך להתחמש, **החמאס** ממשיך בדרכו בהכנת "**הסיבוב הבא**", **אל-קאיעדה** ממשיך במאמציו להשיג דריסת רגל באזרנו וכל הסימנים מצביעים על אפשרות של הסלמה.
- אם איראן תשיג יכולות גרעין, צפוי כי הגורמים הסוררים יגבירו את פעולתם, תחת **מטריה גרעינית איראנית.**
- ◀ **המאזן הדמוגרפי בין הירדן לים במגמת שינוי לרעתנו.**
- ◀ יותר ויותר גורמים בעולם מעלים את סוגיית **מדינה אחת דו-לאומית** כאופציה המועדפת לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני.
- ◀ מתנהלת מערכה להנחלת **דה-לגיטימציה לישראל בעולם**. מתגבשת בקהילה הבינלאומית עמדה של חוסר סובלנות למצב הכיבוש באיו"ש ולבנייה בהתנחלויות.

לצערנו, בשל **העדר יוזמה ותוכנית מדינית של ממשלת ישראל**, נקלענו למצב בו **ישראל נתפסת כגורם הסרבני** המתנגד לקידום תהליך השלום עם הפלסטינים. באין יוזמה ישראלית, **אנו מוצאים עצמנו נתונים לכפיה חיצונית** ולמעורבות הולכת וגוברת של הקהילה הבין-לאומית בכיוונים שאינם נוחים לישראל. ככל שנמשך הקיפאון גדלה הסבירות להתפרצות אלימות וטרור. **הגיע הזמן לקבל החלטות. נדרשת מנהיגות עם יכולת החלטה עכשיו!**

הרעיון המדיני

האינטרס העליון הוא שמירת צביונה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ולכן ההיפרדות מהפלסטינים חיונית למימושו.

לאור תמונת המצב והמגמות, ומתוקף ניסיוני רב השנים ומעורבותי הגבוהה בכל התהליכים המדיניים ובשלבם מאוסלו ועד היום, בחנתי לעומק, בעזרת מומחים וגורמים מעורבים, שורה של אופציות פעולה העומדות בפני ישראל.

גבירותיי ורבותי - אין "פתרון קסם" ולא פתרון אידיאלי. עלינו לבחור את האופציה הנכונה לעת הזו אשר תבטיח את האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל, תוך שמירה על ביטחונה במגוון של תרחישים.

אני ממליץ להביא בהקדם לכינונה של מדינה פלסטינית עצמאית ומפורזת, בגדה המערבית וברצועה, תוך קביעת הגבולות, שיתעצבו בדירוג והסדרי ביטחון תחילה. בד בבד, נמשיך במשא ומתן בשאר סוגיות הסדר קבע. אני רואה חשיבות בשילוב העולם הערבי המתון בתהליך. נדרש סיוע העולם הערבי לצד הפלסטיני למימוש מחויבויותיו עם מתן ערבויות לישראל ובניית שיתוף פעולה עימה.

על המערכת הבינלאומית בהובלת ארה"ב להכיר בתוכנית, כדרך לפתרון הסכסוך, ולקחת תפקיד מפתח במתן המסגרת, הסיוע והערבויות כדי להבטיח את ההצלחה וההתקדמות להסדר שלום.

לכינונה של מדינה פלסטינית מספר יתרונות בולטים הפותחים סיכויים לעתיד :

- ◀ כינונה של מדינה פלסטינית הוא אינטרס ישראלי, לקיבוע ההכרה כי ישראל היא מדינה יהודית וכי הפתרון הישים היחיד הוא בדמות של שתי מדינות לאום.
- ◀ נוכל להבטיח את האופי הדמוגראפי של מדינת ישראל, עם רוב יהודי ממשי. כמו כן, יוסר האיום לפתרון הסכסוך בדמות של מדינה אחת דו-לאומית.
- ◀ תתעצב מגמה חדשה שישראל היא היוזמת והמובילה. תפיסת עולמי גורסת כי עלינו לבנות את התנאים שייקלו על הצד השני בקבלת החלטות הקשות ובלקיחת האחריות לביטחון, לממשל תקין ולכלכלה פלסטינית משגשגת.
- ◀ באופן בולט ומוחשי תסתיים שליטתנו בעם אחר והסרת נטל האחריות והכיבוש מעל ישראל.
- ◀ חובת העשייה והטלת האחריות על המנהיגות הפלסטינית, אשר תידרש להוכיח שאכן היא בשלה וראויה להתקיים כמדינה עצמאית, אחראית, מתפקדת באפקטיביות ומקיימת יחסי שלום עם שכנותיה. כל זאת, טרם החלטה וביצוע הצעדים הכואבים להתיישבות הישראלית מחדש, בדגש על גושי ההתיישבות ביהודה ושומרון, הנגב והגליל.

- ◀ **חידוש מערכות היחסים עם מדינות ערב והזירה הבינלאומית וחיזוק הלגיטימציה למהלכה המדיניים של ישראל.**
- ◀ **יישום מודל מדורג ומבוקר בתהליך להקמת מדינה פלסטינית ובמו"מ להסדר הקבע.**
השלביות נחוצה לבחינת הביצוע והבשלות של הצד הפלסטיני ולאפקטיביות הסיוע הבין-לאומי והבין-ערבי. השלבויות חיוניות לקבלת המצב החדש בצד הישראלי ולבניית מערכת הסיוע למתיישבים.
- ◀ **מעורבות בין-לאומית ובין-ערבית בארבעה תחומים:**
 - **ביטחון - הבטחת פירוז המדינה הפלסטינית מיכולות צבאיות ופירוק תשתיות הטרור ומליציות חמושות בשיתוף מאמץ בין-לאומי לרבות כוח רב לאומי.**
 - **משילות - מערכת חקיקה, ביצוע, שיפוט, וקידום מוסדות שלטון אפקטיבי ותקין על כל שטחי המדינה הפלסטינית.**
 - **פיתוח כלכלי – סיוע בבניית יכולות ותשתיות לפיתוח כלכלי שיוביל לעלייה ברמת ובאיכות החיים של הפלסטינים.**
 - **יחסי חוץ – פיתוח מערכת יחסי חוץ ומעמד מדיני מרשות למדינה.**

השלב הראשון

בשלב הראשון של יישום התוכנית, המדינה הפלסטינית תכלול כ-60% משטחי הגדה המערבית (בנוסף על רצועת עזה). המדינה תכלול מעל 99% של האוכלוסייה הפלסטינית בגדה באופן שתתקיים רציפות קרקעית בגדה המערבית וחופש תנועה, וללא פינוי ישובים ישראליים.

המדינה הפלסטינית תכלול גם את רצועת עזה מרגע שהשלטון הפלסטיני הנבחר והלגיטימי יוכל למשול בה כרשות אחת הלכה למעשה.

עם הקמת המדינה הפלסטינית, תוכר ריבונותה של מדינת ישראל בגושי ההתיישבות ביהודה ושומרון ויעוצב גבולה המזרחי של מדינת ישראל כגבול בר-הגנה. בד בבד עם הקמת המדינה הפלסטינית יתנהל מו"מ על "נושאי הליבה": ירושלים, פליטים, גבולות קבע, והסדרים ביטחוניים שיבטיחו יציבות ומניעת איום על ביטחונה של מדינת ישראל.

גושי ההתיישבות הגדולים – גוש עציון, מעלה אדומים, עוטף ירושלים, אריאל ומערב השומרון יעצבו את גבולה המזרחי של מדינת ישראל על מנת לאפשר גבולות בני הגנה. החלת החוק הישראלי על גושי ההתיישבות החיוניים תעשה במקביל לכינונה של מדינה פלסטינית עצמאית. בנוסף, דרוש פרק זמן מתאים לבניית פתרונות הולמים למתיישבים, שיאלצו להעתיק את מקום מגוריהם בעקבות ההסכם.

נושאים נוספים כגון: מים, אנרגיה, איכות סביבה, תשתיות, מעברים, מעטפת מכס וכו' לגביהם יוקמו צוותי משנה לכל נושא עם תחילת המו"מ, וכל נושא שישוכם ייושם.

חוק פינני פיצוי יושלם בשנה הראשונה לתהליך וייתן ביטוי הולם ורחב לכלל הצרכים של המתיישבים במגוון אפשרויות.

השלב השני – יישום ההסדר ב"נושאי הליבה"

שלב זה יכלול את יישום ההסדר ב"נושאי הליבה", סופיות התביעות והסכסוך ופתיחת הפרוזדור להסדרים מדיניים ושלוש אזורי.

- ◀ נושא ירושלים מחייב את שמירת הסטאטוס קוו של חופש גישה למקומות הקדושים. במקביל, יש לנהל מו"מ למציאת פתרונות יצירתיים בניהול חיי היום יום.
- ◀ שטחי המדינה הפלסטינית יתבססו בהיקפם על רוב שטחי '67.
- ◀ מעורבות בינלאומית בתחומי המדינה הפלסטינית, בשלושה מימדים – הביטחוני, הכלכלי והממשלי – זאת כדי לסייע בבניית מדינה פלסטינית מתפקדת באפקטיביות ומקיימת את מחויבויותיה להסכם.
- ◀ פתרון בעיית הפליטים יהיה באמצעות מנגנון בין-לאומי שיתמקד בפתרונות ושיקום שאינם כוללים שיבה לתחומי ישראל.
- ◀ גיבוש תוכנית אב לשלום אזורי התומכת ומלווה את המשאים והמתנים הביטוראליים ושיתוף פעולה מול הציר הרדיקלי.
- ◀ משאל עם לפני יישום ההסדר ב"נושאי הליבה".

סיכונים ביישום התוכנית

איני מתעלם ממספר סיכונים הכרוכים ביישום התוכנית של הקמת מדינה פלסטינית בטרם נסגרו כל סוגיות הסדר הקבע.

- ◀ צפויה עמדה פלסטינית שתתנגד למדינה שאינה מבטאת את מימוש כל זכויותיהם, בעיקר מהסיבה שבראיתם הזמני יהפוך לקבוע. על מנת למתן את החששות הפלסטיניות, עלינו להתחייב לסיום המו"מ בנושאי הליבה בפרק זמן מוגדר ובהסכמה למנגנון גישור בין הצדדים; כל זאת בכפוף למימוש האחריות המוטלת על הצד הפלסטיני, לא רק הזמן יקבע אלא בעיקר מבחן הביצוע.
- ◀ חוסר היציבות השלטונית בצד הפלסטיני עלול להוביל לביסוס שלטון החמא"ס. ישראל כמדינה דמוקרטית תכבד כל מנהיגות פלסטינית נבחרת ותנהל מו"מ מולה. במידה והחמא"ס יסרב לנהל משא ומתן עם ישראל, תשמור לעצמה ישראל את הזכות לפעול בכל דרך על מנת להגן על ביטחון אזרחיה - מי שיידחה את ידנו המושטת ידע כי אותה יד יכולה גם לפגוע.

עלינו להתכונן גם לתרחישים שליליים ביותר, כגון התפתחות מדינה נכשלת לצידנו שכל תסכוליה יופנו כלפי ישראל. כמו גם, תרחיש בו משתלט החמא"ס בכוח גם על הגדה המערבית. לפיכך, התהליך יהיה מדורג ומבוקר, מלווה במעורבות בין-לאומית עמוקה וכן ערבויות ערביות אזוריות. במידה וגורמים אלו לא יסייעו ליציבות האזור, נאלץ לפעול בעצמנו נגד האיומים מתוקף זכותנו להגנה עצמית.

סיכום

- ◀ הקמת מדינה פלסטינית עצמאית.
- ◀ הבטחת מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
- ◀ גבולות ברי-הגנה למדינת ישראל.
- ◀ הובלה במקום היגררות.
- ◀ סיום השליטה בעם הפלסטיני.
- ◀ סופיות התביעות והסכסוך.
- ◀ הטלת אחריות על השלטון הפלסטיני.
- ◀ חתירה לשלום אזורי.
- ◀ תמיכה בינלאומית ולגיטימציה למדיניות ישראל.

לאור זאת אני קורא לממשלת ישראל ולהנהגה הפלסטינית לצאת מהקיבעון ומהדרישות לתנאים מוקדמים, לפעול בהקדם לכינונה של מדינה פלסטינית עצמאית וריבונית, כשלב הכרחי בדרך להסדר קבע. על הקהילה הבינלאומית והעולם הערבי לתמוך בנחרצות במימוש חזון זה ולסייע בידי הצדדים להתגבר על החסמים בדרך לפתרון. אני מצפה כי הקהילה הבינלאומית ובכללן מדינות ערב המתונות ירתמו למהלך היסטורי לסיום הסכסוך הישראלי-פלסטיני ולשלום אזורי.

שלבים עקרוניים ליישום ההסדר

